

Rettevejledning til eksamen 11. februar 2020
Samfundsbeskrivelse A (SAMF A)
Økonomistudiet 1. årsprøve

Om denne rettevejledning

Denne rettevejledning er ikke udtømmende standard for en opgavebesvarelse, men har til formål at understøtte retning med henblik på karaktergivning. Rettevejledningen er derfor ikke udtømmende i forhold til korrekte løsningsmuligheder, men fremfører de centrale metodiske pointer samt den centrale statistik og beskrivelse. Statistik til udarbejdelse af denne rettevejledning er baseret på de til eksamen udleverede bilag og udleverede data fra Statistisk 10 årsoversigt.

Generelt om eksamen

Tilladte hjælpemidler:

- Praktisk Statistisk Metode for Økonomer
- Statistisk Tiårsoversigt 2019
- Danmarks økonomi siden 1980
- Nationalregnskabet – Kompendium om det danske nationalregnskab
- EU – et overblik
- Inflation, Indkomst og Ulighed

Eksamenssættet bestod af 5 sider + 1 excel bilag + Excel-ark med tabeller fra Statistisk 10-årsoversigt 2019.

Under- og overstregninger er tilladt, ligesom post-it benyttet til adskillelse af sider er det. Af eventuelle post-it må der alene stå overskriften til det pågældende kapitel.

Besvarelsen af opgaven skal udarbejdes selvstændigt af den enkelte studerende. Alle spørgsmål skal bevares. Ved bedømmelsen lægges der generelt set, stor vægt på i hvilket omfang opgavebesvarelsen udviser forståelse for den samfundsbeskrivende og –statistiske metode.

Opgaveløsningen skal indeholde de mest centrale figurer / tabeller relateret til spørgsmålet, dvs. disse skal være inkluderet i hovedteksten.

Formkrav

Opgaveløsningen er uden maksimalt sidetal. En normalside er i punktstørrelse 12, 1,5 linjeafstand og 2,5 cm. i margin hele vejen rundt (øvre, nedre, i siderne)

Fremstilling

Hvad angår spørgsmål 1 skal følgende anføres: beregning (formel med tal i) og beregnet resultat (husk at anføre enhed). Anfør kilde, STO side 'sidetal'.

Hvad angår spørgsmål 2, er det vigtigt, at opgaveløsningen udtrykker bevidste metodevalg og metodeforståelse, dvs. at følgende bliver gennemgået:

- Formålet (Hvad bruges metoden til)
- Begrebsdefinitioner (Inkl. begrundelse af valg og indbyrdes forhold)

- Brugervejledning (Gennemgå metoden evt. vha. et konkret ex)
- Konkret eksempel (Illustrerer metoden i praksis + viser forståelse)
- Fordele og ulemper (Inkl. hvad man fx ikke kan bruge metoden til)

Det er således ikke tilstrækkeligt blot at aflevere resultaterne, dvs. de matematiske resultater af de statistiske metoder. Resultater og metode skal kobles sammen i form af tekst, figurer og tabeller.

Der skal i bedømmelsen også lægges vægt på de formelle krav for tabeller og figurer, jf. Praktisk statistisk metode. Kort resumeret er kravene, at tabeller og figurer fremstår som selvstændige elementer, dvs. er tydelige og forståelige uden behov for læsning af opgaven. Det indebærer nummerering og indholdsmæssigt dækkende overskrift, tydelig og korrekt anførsel af enhed(er), tydelig anførsel af signatur, især ved indhold af >1 talserie, udtømmende anførsel af kildehenvisning(er) samt evt. anmærkninger og noter.

Der skal lægges vægt på, at figurer og tabeller er gennemarbejdede, dvs. fremstår ”pæne” og forståelige, fx at akseinddeling på figurerne er fornuftig og ikke indeholder ’for meget’ information, som medfører uoverskuelighed. Sidstnævnte gælder ikke bilagstabeller.

Hvad angår spørgsmål 3 skal besvarelsen indeholde en kort indledning, et afsnit om data og dataforbehold samt beskrivelser. Den gode beskrivelse er en kombination af tekst og tal, dvs. i teksten indarbejdes udvalgte nøgletal. Udgangspunktet for beskrivelsen bør være en eller flere figurer. Den gode beskrivelse omfatter både trendbeskrivelse, en opdeling på delperioder og evt. outlay-ers. Hvad angår spørgsmål 3 skal besvarelsen endvidere indeholde forklaringer, der skal være begrundede, indholdet af forklaringsfaktoren være beskrevet og de skal være koblete til beskrivelsen. Forklaringerne skal i videst muligt omfang være dokumenteret.

Eksamen i faget samfundsbeskrivelse A

Delopgave 1

Følgende spørgsmål løses ved opslag i Statistisk Tiårsoversigt 2019. Anfør alene beregning (formel med tal i) og beregnet resultat (husk at anføre enhed). Anfør kilde, STO side 'sidetal'. (Bemærk: I eksamensopgavens spg 1.C fremgik det, at beregningen skulle foretages for 'nettoimportprisindekset'. Det blev rettet til det korrekte 'nettoprisindekset' efter eksamens start. Der skal højde herfor ifm. vurderingen).

A. Beregn den absolutte ændring i den gennemsnitlige disponible familieindkomst for par uden børn i alt fra 2007 til 2017.									
470,9-362,7			=	108,2 tusinde kroner	(ST s. 61)				
B. Beregn opsparelskvoten (pba. bruttoopsparingen) for Danmark i alt i 2018.									
639,9/2.235,8*100			=	28,6 Pct.	(ST s. 108)				
C. Beregn den gennemsnitlige årlige procentvise ændring i nettoprisindekset i alt fra 2008 til 2018.									
$((102,6/89,9)^{(1/10)}-1)*100$			=	1,3 Pct.p.a.	(ST s.146)				
D. Beregn den annualiserede vækst, hvis den kvartalsvise vækst er 2,9 pct.									
$(1,029^4-1)*100$			=	12,1 Pct.	(Konstrueret tal)				
E. Beregn den procentvise reale ændring i BVT fra 2017 til 2018.									
$(1763,7/1740,1-1)*100$			=	1,4 Pct.	(ST s. 109 ell. 123)				
F. Beregn udviklingen i det implicitte prisindeks for produktionen i alt fra 2008 til 2018.									
$((3.861,7/3.263,5)/(3.579,6/3.333,3)-1)*100$			=	10,2 Pct.	(ST s. 122)				
G. Beregn realrenten i 2009 for Enhedsprioritetsobligationer (Realkreditobl.)									
$((1,0345)/(91,2/90,1)-1)*100$			=	2,2 Pct.	(ST s. 146 & 149)				
H. Beregn vækstbidraget fra udviklingen i de samlede præsterede timer i industrien til de samlede præsterede timer i alt fra 2008 til 2018.									
$(457,0-549,1)/4.214,2*100$			=	-2,2 Pct.point.	(ST s. 125)				
I. Beregn vækstbidraget fra udviklingen i BVT i industrien til BVT i alt fra 2008 til 2018.									
$(250,7/216,6-1)*100*(211,2/1.545,5)$			=	2,2 Pct.point.	(ST s. 123)				

Eksamen i faget samfundsbeskrivelse A

Delopgave 2

Bilag 1 indeholder data for den kvartalsvise BNP fra 1. kvartal 1991 til 2. kvartal 2019

- A. Beskriv på baggrund af de implicitte sæsonfaktorer (i en figur) og de gennemsnitlige implicitte sæsonfaktorer (i en tabel) sæsonmønstret for den kvartalsvise BNP siden 1. kvartal 1991.
- B. Bestem vendepunkter for BNP siden 1. kvartal 1991 og vis det i figurer.

(Bemærk: I eksamensopgaven fremgik det, at spg 2A og 2B skulle løses for 'beskæftigelsen'. Det blev rettet til det korrekte 'BNP' efter eksamens start. Der skal tages højde herfor ifm. vurderingen).

Opgaveløsningen skal fokusere på anvendelse af statistiske metoder, og ikke alene udøve den nødvendige matematik til besvarelse af spørgsmålene. Beregninger skal præsenteres i form af tabeller og / eller figurer. Det er vigtigt, at besvarelsen udviser forståelse for de anvendte statistiske metoder. Det betyder bl.a. at der argumenteres for metodiske valg og formålet med metoden, eksemplificeres hvordan de statistiske metoder benyttes samt diskuteres fordele og ulemper til metodevalg. Opgaveløsningen skal, når det efterspørges, beskrive den statistiske udvikling. Opgaveløsningen skal *ikke* forklare årsagerne til den statistiske beskrevne udvikling, dvs. fortolke fx økonomiske og/eller samfundsmæssige forhold.

Af formålet med Samf A fremgår bl.a. at

- Den studerende skal kunne anvende regnearksprogrammet Excel i opgaveløsningen, herunder foretage standardberegninger, vækstbidragsberegninger, ændringsberegninger, indeksberegninger, glidende gennemsnitsberegninger, vendepunktsberegninger, kvotientberegninger, realberegninger, produktivitetsberegninger, elasticitetsberegninger samt udarbejde forskellige figurer f.eks. Lorenz-kurve, box-plot, lagkagediagrammer, søjlediagrammer, kurvediagrammer mm. Den studerende skal derudover have kendskab til sæsonkorrektionsberegninger og almindelige histogrammer.
- Den studerende skal kunne forklare udviklingen i udvalgte prisindeks og kunne aflæse en Lorenz-kurve.
- Den studerende skal kunne udarbejde en rapport for et vilkårligt samfundsrelevant område, hvor den studerende selv har fundet relevante statistisk data, foretaget en bearbejdning og fremstilling af data til nye statistikker samt præsenteret og beskrevet indholdet i statistikkerne i et klart og forståeligt sprog med en passende opstilling af tabeller og figurer.

Ad. 2.a: Sæsonfaktorer

Fra Danmarks Statistikbank er der til brug for eksamen udtrukket data for BNP sæsonkorrigerede og ikke sæsonkorrigerede kvartalstal siden 1991 K1. Sæsonkorrigeret udtrykker, at der er justeret for sæsonforhold

Opgavebesvarelsen skal beskrive sæsonmønstret ved en kombination af tekst og tal. Opgavebesvarelsen skal udvise forståelse for opgørelsen af implicitte sæsonfaktorer, herunder ved at eksemplificere (beregningseksempel med data i formel).

Fx at sæsonfaktoren for 1. kvartal 1991 er lig $= 321,9/326,6 = 0,9856$ (Lavsæson)

Implicitte sæsonfaktorer opgøres således for hvert kvartal som:
ikke sæsonkorrigeret værdi divideret med sæsonkorrigeret værdi

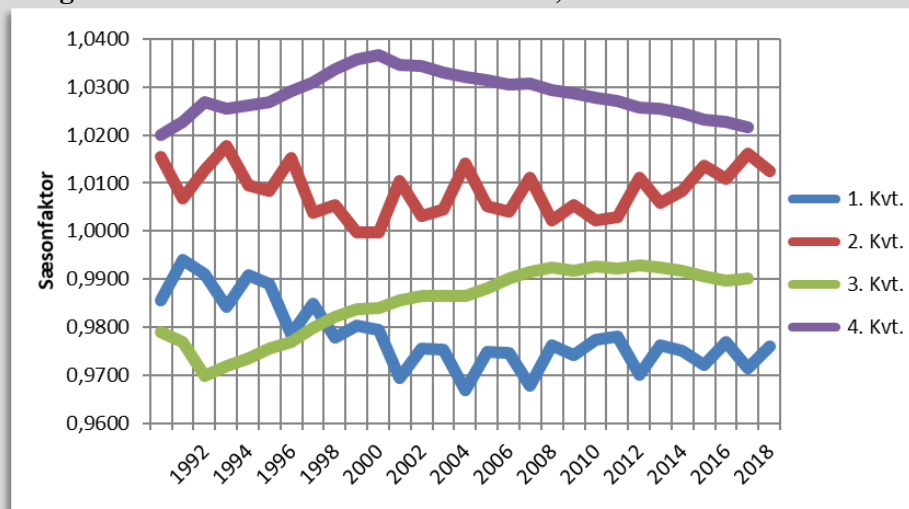
Begrebet implicit sæsonfaktor skal fortolkes. Implicitte sæsonfaktorer er det relative forhold mellem ukorrigerede og sæsonkorrigerede data. For et given kvartal er sæsonfaktoren:

- sæsonfaktor < 1 : lavsæson. Når den ikke-korrigerede kvartalsvise værdi divideres med sæsonfaktoren, er det sæsonkorrigerede tal større end det ikke-sæsonkorrigerede tal.
- sæsonfaktor $= 1$: ingen korrektion for sæson, dvs. kvartalet er ikke påvirket af sæson
- sæsonfaktor > 1 : højsæson. Når den ikke-korrigerede kvartalsvise værdi divideres med sæsonfaktoren, er det sæsonkorrigerede tal mindre end det ikke-sæsonkorrigerede tal.

Som beskrevet indledningsvist er det vigtigt, at opgaveløsningen indeholder ovenstående metodeforståelse, ellers bør det trække ned. Det er en fordel såfremt metodeforståelsen præsenteres forud for resultaterne, men det er ikke et krav.

Den konkrete opgavebesvarelse må vurderes, men en figurpræsentation er mest relevant grundet hensyn til overblik jfr. figur 1 herunder, der viser implicitte sæsonfaktorer for BNP kvartalsvis, og præsentationen heraf skal være omfattet af opgavebesvarelsens hoveddel. (Dvs. ikke i bilag) En figurpræsentation ala nedenstående, hvor udviklingen i sæsonfaktorer for hvert kvartal fremgår, bør være en del af hoveddelen af besvarelsen. Det er vigtigt, at formalia for figurer/tabeller er overholdt. Det trækker også ned hvis fx figurpræsentationer, der ses som en central del af besvarelsen er lagt i bilag.

Figur 1: Udviklingen i sæsonfaktorer for BNP siden 1991, 1. kvartal

Kilde: Statistikbanken NKN1

Tabel 1 viser sæsonmønstret i oversigt. De gennemsnitlige sæsonfaktorer er middelværdien af hver enkelt kvartals sæsonfaktorer, og afvigelserne i pct. angiver dermed den gennemsnitlige korrektionen i pct. ift. de sæsonkorrigerede tal, og således hvor stor en sæsonpåvirkning, der er i BNP pr. kvartal. Det styrker opgavebesvarelsen, hvis figur og oversigtstabel kombineres på tilsvarende vis.

Tabel 1: Gennemsnitlige implicitte sæsonfaktorer fra 1991 til 2019					
	1. Kvartal	2. Kvartal	3. Kvartal	4. Kvartal	Tjek
Gns. Sæsonfaktor	0,978	1,008	0,985	1,028	1,000
Gns. afvigelse i % (sæsoneffekt)	-2,2	0,8	-1,5	2,8	0,0

Kilde: Statistikbanken NKN1

Beskrivelsen af sæsonmønstret skal være præcis, men kan udmærket være kortfattet, fx

Tendens: Der er generelt ikke stor fluktuation i sæsonfaktorerne for BNP siden 1991. Generelt ligger især 4. kvartalerne men også 2. kvartalerne som højsæson for BNP, og 1. kvartalerne og 3. kvartalerne som lavsæson. Graden af højsæson er dog aftaget for 4. kvartalerne siden 2000. I perioden har 1. og 3. kvartalerne byttet plads, så 1. kvartalerne er mest præget af lavsæson i slutningen af perioden. I gennemsnit er det 4. kvartalerne, der er mest præget af højsæson med 2,8 pct. over gennemsnittet, og 1. kvartalerne, der er mest præget af lavsæson med -2,2 pct. ift. gennemsnittet.

Yderligere detaljer kan uddybes. Det er vigtigt, at der både kommenteres på udviklingen over tid i sæsonfaktorerne for alle kvartalerne og i de gennemsnitlige sæsonfaktorer.

2.b. Vendepunkter

Opgavebesvarelsen skal finde vendepunkter for BNP siden 1991.

En række forskellige præsentationer er mulige, både i tabel og figur. Figur 3 herunder bør indgå i besvarelsen. Det er vigtigt, at formalia for figurer er overholdt. Figur 2 kan indgå i løsningen. Alternativt i et bilag.

Formålet med vendepunktsanalyse er at identificere de afgørende konjunkturvendinger i BNP i perioden.

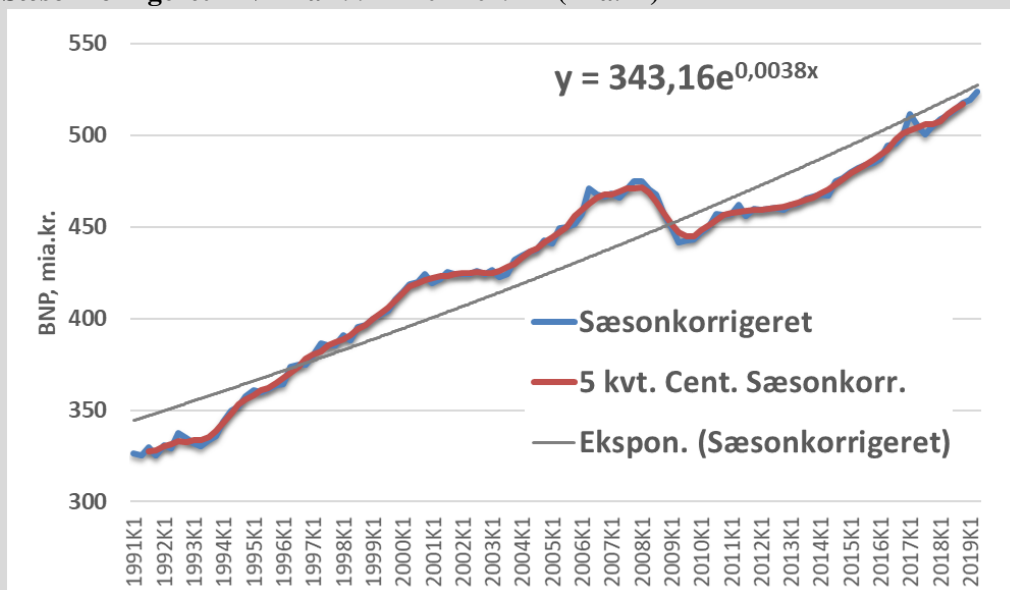
Vendepunkter er en statistisk metode til at finde afvigelsen mellem en given variabel og tidseriens trend. Tidserien i sæsonkorrigerede data udglattes yderligere med et glidende gennemsnit for at begrænse udsving og dermed fokusere på de større, egentlige konjunkturvendinger. Det styrker opgavebesvarelsen, hvis det omtales, at et højere antal kvartaler end 5 i det glidende gennemsnit skaber større grad af udglatning. På dataserier med mange mindre udsving kan det tydeliggøre de overordnede vendepunkter. Det er dog ikke nødvendigt her.

Metoden beskrives:

- 1) 5 (eller 7) kvartalers glidende gennemsnit på de allerede sæsonkorrigerede tal for BNP.
- 2) Den eksponentielle trend findes på de rigtige sæsonkorrigerede tal (se figur 2) og beregnes efterfølgende for hvert observationsnummer.
- 3) kvartal for kvartal beregnes den %-vise afvigelse mellem det 5. kvartalers glidende gennemsnit og den eksponentielle trend, samt udviklingen fra kvartal til kvartal i den beregnede afvigelse (% point).
- 4) resultatet illustreres i en figur, og vendepunkterne udpeges hvor den %-vise afvigelse øges / mindskes (Se figur 3)

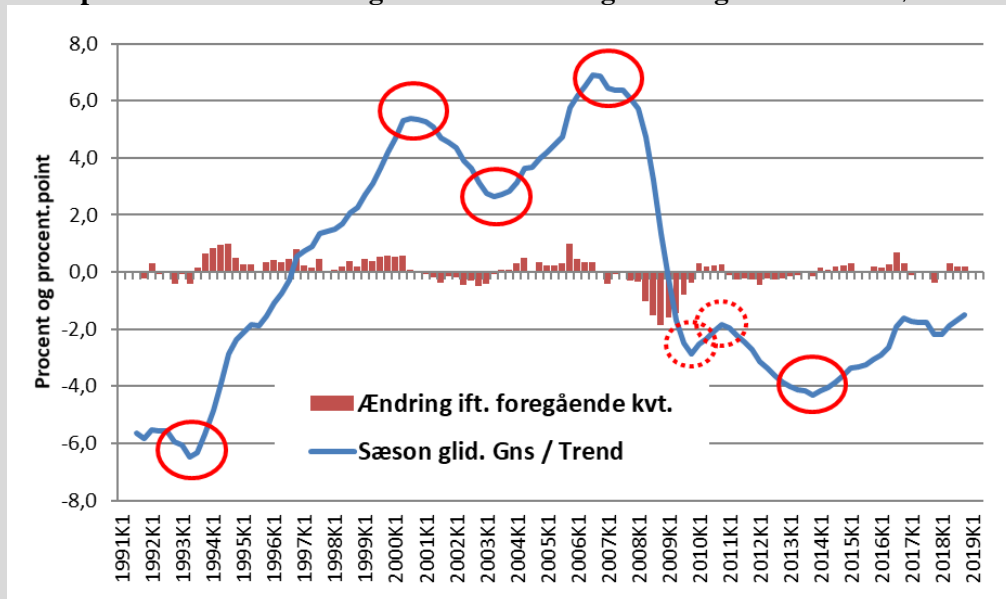
Opgavebesvarelsen skal udvise forståelse for fund af vendepunkter ved at eksemplificere beregningerne. Vendepunkterne og dermed konjunkturskift udledes der, hvor udviklingen i BNP går fra at vokse hurtigere end trenden for hele perioden til at vokse langsommere end trenden for hele perioden og omvendt. Det trækker ned såfremt en figur svarende til Figur 2 og 3 ikke indgår som en central del af besvarelsen.

Figur 2: Sæsonkorrigeret BNP fra 1991k1 til 2019k2 (mia.kr)

Kilde: Statistikbanken NKN1

Figur 3: Vendepunkter for BNP – afvigelse fra trenden og ændring ift kvartalet før

Kilde: Statistikbanken NKN1

Vendepunkter og midlertidige vendepunkter er identificeret til tidspunkterne omkring følgende kvartaler og år jfr. herunder. Det kan ikke entydigt defineres, hvad der er vendepunkter og midlertidige vendepunkter, og besvarelserne kan derfor variere uden at være forkerte. Vendepunkterne ligger omkring:

- 2.-3. kvartal 1993
- 1.-2. kvartal 2001
- 3.-4. kvartal 2003
- 4. kvartal 2006/1. kvartal 2007
- Midlertidige: 4. kvartal 2009/1. kvartal 2010 samt 4. kvartal 2010/1. kvartal 2011
- 4. kvartal 2013/1. kvartal 2014

Det vil dog trække ned, hvis der er fundet adskillige andre vendepunkter end de ovenfor angivne.

Eksamen i faget samfundsbeskrivelse A

Delopgave 3

- A. Beskriv udviklingen i importen af varer og tjenester i alt og hver for sig samt eksporten af varer og tjenester i alt og hver for sig i så lang en periode som muligt på baggrund af nationalregnskabet.
- B. Forklar den beskrevne udvikling i delopgave 3A. Opgaveløsningen skal forklare årsagerne til den statistiske beskrevne udvikling, dvs. fortolke fx økonomiske og/eller samfundsmæssige forhold.

Af formålsbeskrivelsen fremgår det, at den studerende skal blandt andet kunne udvælge relevante dele af nationalregnskabets forsyningsbalance, fx eksport og import af varer og tjenester, beskrive forskelle mellem disse samt udvælge centrale forklaringer på udviklingen i disse.

Pensum er primært Statistisk Tiårsoversigt 2019 (STO), Nationalregnskabet (NR) og Danmarks Økonomi siden 1980 (DØS).

Spørgsmål C.1 Beskrivelsen af udviklingen

Definitioner, data og forbehold:

- Der skal tages forbehold for, at data i nationalregnskabet vedr. udenrigshandlen er foreløbige for 2016-2018, hvilket betyder, at data i beskrivelsen fremadrettet kan blive ændret.
- Der skal tages forbehold for de beskrivelser, hvor data er i årets priser, idet data i beskrivelsen er påvirket af den løbende pris- og lønudvikling.
- Data for vareudgifter (import) er opgjort cif i modsætning til vareindtægterne, som er opgjort fob. Omvendt indeholder tjenesteudgifter (import) ikke alle omkostninger. Det gør, at data ikke direkte er sammenligneligt, idet vareimporten er kunstig høj og tjenesteimporten kunstig lav, hvilket der skal tages et forbehold for.
- Det skal trække ned, såfremt der ikke er en kort omtale af definitioner, data og forbehold svarende til ovenstående.

Beskrivelse:

- Det skal trække ned, såfremt besvarelsen ikke fremstiller beskrivelsen systematisk og overskueligt, bl.a. ved at sondre mellem udviklingen set over hele perioden, en opdeling i relevante delperioder og fremhævelse af særlige udsving.
- Beskrivelserne af de enkelte komponenter skal fange de overordnede tendenser, ende- og vendepunkter samt evt. bestemte interessante observationer og beskrive udviklingen i de

enkelte komponenter i relation til de øvrige. Det trækker ned, såfremt en studerende forfalder til lange ureflekterede beskrivelser af data.

- Der bør for at understøtte beskrivelsen udarbejdes en figur, der viser år-til-år udviklingen i pct. for import og eksport i 2010-priser. Såfremt det ikke er tilfældet, skal det trække ned.
- Når der udelukkende er udarbejdet en tabel i rettevejledningen, så skyldes det, at der er lettere at aflæse, når data skal kontrolleres efterfølgende.
- Beskrivelsen skal som minimum omfatte niveauerne i mia.kr. (årets priser) komplementeret med år-til-år-ændringer i pct. (2010-priser) i en figur, tabel eller en supplerende skriftlig præsentation. Såfremt det ikke er tilfældet, skal det trække ned. Det trækker ned, såfremt der udelukkende gøres brug af indekstal, andele i pct. eller år-til-år ændringer, som er medtaget i beskrivelsen.

Tabel C.1 Udviklingen i udenrigshandlen

Mia. kr.	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Eksport	976	812	915	994	1.035	1.058	1.082	1.129	1.126	1.188	1.213
Import	913	734	789	876	921	931	944	990	984	1.033	1.094
År-til-år-ændring i 2010-priser i pct.											
Eksport	3,9	-9,2	2,9	7,2	1,2	1,6	3,1	3,6	3,9	3,6	0,6
Import	4,8	-11,9	0,5	7,4	2,7	1,5	3,9	4,6	4,2	3,6	2,7
Bidrag til realvækst i BNP. Procentpoint											
Eksport	2	-5	1,4	3,6	0,6	0,9	1,7	2	2,1	1,9	0,3
Import	-2,3	6	-0,2	-3,2	-1,3	-0,7	-1,9	-2,2	-2,1	-1,7	-1,3

Kilde: STO s. 105.

- Niveauet af eksporten er i hele perioden højere end niveauet af importen. Eksporten går fra 976 mia.kr. i 2008 til 1.213 mia.kr. i 2018 og med et absolut lavpunkt i 2009 på 812. mia.kr. Importen går fra 913 mia.kr. i 2008 til 1.094 mia.kr. i 2018 og med et absolut lavpunkt i 2009 på 734 mia.kr.
- Eksporten er generelt stigende målt i år-til-år ændring i 2010-priser (realvækst) i hele perioden, bortset fra 2009. Tilsvarende gør sig gældende for importen.
- Tilsvarende bidrager eksporten i hele perioden til realvæksten i BNP, bortset fra 2009. Import viser selvfølgelig det modsatte billede, det vil sige et negativt bidrag til den økonomiske vækst i Danmark, bortset fra 2009.
- Til opdeling i hhv. varer og tjenester jfr. opgavebeskrivelsen anvendes STO s. 107 nederst. Opdelingen bør indgå i besvarelsen, ellers bør det trække ned.

Spørgsmål C.2 Forklaringer på udviklingen

- Endeløse opremsninger af f.eks. institutionelle/politiske forklaringsfaktorer uden kobling til beskrivelsen af eksport og import, og hvad den enkelte faktor betyder for denne, skal trække ned. Endvidere må det gerne fremgå, hvad der er de primære forklaringsfaktorer for udviklingen i eksporten og importen.
- De enkelte forklaringer skal så vidt muligt understøttes af data fra STO, og hvor relevant bør henvises til datoer i den økonomisk-politiske kalender i STO. Såfremt der ikke understøttes af data, skal det trække ned.
- I forbindelse med alle spørgsmål skal anvendte kilde anføres, med angivelse af sidetal. Manglende dokumentation af forklaringer, fx opgivelse af kilde, trækker ned.
- De centrale figurer og tabeller skal fremgå af hovedteksten og må ikke blot være i bilag, såfremt det er tilfældet, så trækker det ned.
- Der skal også være en særlig fokus på konjunkturudviklingen i perioden, hvilket som minimum skal beskrives ved den reale vækstrate i BNP for Danmark (STO s. 105) og enten for OECD-området, EU eller evt. udvalgte store samhandelslande, fx Tyskland og Sverige. Disse tal findes i STO s. 181.
- Relevansen af konjunkturudviklingen skal godtgøres, ved at give indtryk af forståelse for sammenhængen mellem udviklingen i BNP i Danmark og efterspørgslen på importerede varer og tjenester, og ditto mellem udviklingen i BNP i vores samhandelslande og eksporten af varer og tjenester. Det skal trække væsentligt ned, hvis BNP-udviklingen i Danmark og henholdsvis udlandet ikke omtales.
- Der var højkonjunktur frem til 2008, hvor lavkonjunktoren indtræder, som følge ikke mindst af den finansielle krise i såvel udlandet som i Danmark, som er markant i 2009. Efterfølgende igen højkonjunktur fra 2014 og frem. Konjunkturmæssige forklaringer f.eks. udviklingen i det private forbrug, som påvirker vareimporten. Under en højkonjunktur skabes øget indkomst, som bevirker øget efterspørgsel på varer og tjenesteydelser til privat forbrug, særligt anskaffelse af køretøjer (vareimport), jævnfør STO s. 120 og ST s. 147. Desuden vil almindeligvis forbrugskvoten også påvirke i en positiv retning under en højkonjunktur, hvilket også trækker importen op. Det er dog ikke tilfældet under den seneste højkonjunktur siden 2014, hvilket er bemærkelsesværdigt. Også investeringerne stiger betydeligt under højkonjunktoren – herunder de importtunge maskiner og transportmidler. I lavkonjunktur modsatte tendenser i forhold til ovenstående.
- Tilsvarende har højkonjunktoren i EU, jævnfør ST s. 181, i samme periode også betydet en stigende eksport, om end den ikke er vokset lige så hurtigt som vareimporten. Omvendt i den efterfølgende periode.
- Endelig skal der også være en kort omtale om begrebet konkurrenceevne, som er en sekundær forklaringsfaktor. Konkurrenceevnen måles traditionelt i forhold til valuta, løn og produktivitet. Her er det tilstrækkeligt, at de studerende henviser til de relevante steder i pensum, og såfremt de ikke har noget med, så trækker det ned.